Tietokoneen käynnistäminen muistitikulta

Versio 2.4.7 12.5.2025

- 1. Sammuta tietokoneesi hallitusti, jos se on päällä. Älä sammuta konetta fyysisestä virtapainikkeesta.
  - Windows-koneissa pikakäynnistys häiritsee muistitikulta käynnistämistä. Kirjoita näytön alapalkin hakukenttään hakusanaksi Ohjauspaneeli ja valitse hakutuloksista Ohjauspaneeli > valitse Järjestelmä ja suojaus > Valitse Virranhallinta-asetukset osiosta Muuta virtapainikkeiden toimintaa > valitse Ei käytettävissä olevien asetusten muuttaminen > poista rasti ruudusta Ota käyttöön nopea käynnistys > Klikkaa Tallenna muutokset ja sammuta tietokone.
  - Sammutus Windows-koneissa: alapalkin Windows-painike > Virtapainike > Sammuta
  - Sammutus Applen koneissa: vasemman ylänurkan Omena-valikko > Sammuta.
- 2. Kytke Abitti-muistitikku tietokoneesi USB-liitäntään.
- 3. Aloita käynnistyslaitteen valintapainikkeen nopeasti toistuva naputus tai jatkuva painallus (merkistä ja mallista riippuen) ja paina sitten lyhyesti virtanappia.
  - Tietokoneen normaali käynnistys keskeytetään käynnistyslaitevalikkoon (Boot Device Menu) painamalla koneen merkistä ja mallista riippuvaa näppäintä käynnistyksen alussa. **Seuraavalla sivulla on taulukko eri konemallien napeista.**
  - Esimerkki: Applen koneissa käynnistyslaitevalikkonappia pidetään jatkuvasti pohjassa.
- 4. Valitse laiteluettelosta USB-muisti. Jos tietokone ei löydä muistitikkua, siirrä muistitikku toiseen USB-liitäntään ja käynnistä kone uudelleen. Jos se ei auta, vaihda muistitikku.
  - Mikäli koneen käynnistäminen USB-muistilta ei onnistu, pyydä apua koulun kirjastosta.
  - Jos käynnistyminen on estetty Secure Boot tms. syystä, voi vaatia BIOS-asetuksen muuttamista.
- 5. Kun tietokone aloittaa Abitti-muistitikulta käynnistymisen, näytön vasempaan ylänurkkaan ilmestyy lista sanoja: Litium, Beryllium, Dysprosium jne. Kokeile ensin listan ylintä vaihtoehtoa. Jos se ei toimi, käynnistä tietokone uudelleen ja kokeile toiseksi ylintä jne. Versio valitaan nuolinäppäimillä ja valinta vahvistetaan Enter-napilla.

Huomio Applen koneiden käyttäjät! M-sarjan siruilla (M1, M2, M3, M4 jne.) varustetut Macit eivät toimi Abitissa. Intelin sirua käyttävissä koneissa käynnistys ulkoiselta muistilta on estetty, alla ohje asetuksen muuttamiseksi.

- 0. Seuraa ohjeita tarkasti. Älä tee koneen asetuksiin mitään ylimääräisiä muutoksia!
- 1. Sammuta tietokone
- 2. Paina pohjaan näppäimistön **COMMAND** ja **R**-näppäimet ja paina sitten virtanappia. Kone käynnistyy palautustoimintotilaan.
- 3. Pidä COMMAND- ja R-näppäimet pohjassa niin kauan, että näytölle ilmestyy Applen logo ja sen alapuolelle latauspalkki.
- 4. Jos kone kysyy kieltä, valitse Suomi
- 5. Klikkaa näytön yläpalkin Lisäohjelmat (englanniksi Utilities) -valikkoa ja valitse Käynnistyksen suojaustyökalu (Startup Security Utility)
- 6. Klikkaa Syötä macOS:n salasana ja syötä pääkäyttäjän salasana. Klikkaa OK.
- 7. Valitse Suojattu käynnistys (Secure Boot) -otsikon alta Ei suojausta (No Security). Valitse Ulkoinen käynnistys (External Boot)-otsikon alta Salli käynnistäminen ulkoiselta tallennusvälineeltä (Allow booting from external media). HUOMIO! Älä klikkaa "Ota laiteohjelmiston salasana käyttöön..." -painiketta!!!!
- 8. Avaa vasemman ylänurkan Omena-valikko ja valitse Sammuta (Shutdown).
- 9. Käynnistä kone Abitti-muistitikulta.
- 6. Jos tietokone käynnistyy loppuun asti, näytölle ilmestyy **Äänitesti**-ikkuna. Kokelaiden pitää tuoda sähköisiin kokeisiin omat kuulokkeet. Kuulokkeissa voi olla tavallinen 3,5 mm miniplugi- tai USB-liitäntä.
- 7. Kokeilun tai koetilaisuuden jälkeen klikkaa näytön oikeassa ylänurkassa olevaa pientä virtapainikkeen kuvaketta ja valitse sen jälkeen **Sammuta**.

BIOS:ssa voi tehdä muutoksia, joiden jälkeen kone on käyttökelvoton!

Valmistaja	Boot Menu	Lisätietoja
	(Käynnistysvalikko)	
Acer	Yleensä: F12	BIOS: F2 tai Delete. Acerin koneissa Boot Menu -toiminto on lamautettu tehtaalla.
	Harvinaiset vaihtoehdot:	Toiminnon voi sallia BIOS-asetuksista: Main -välilehdellä asetus F12 Boot Menu
	ESC tai F9	pitaa olla Enabled, sitten Exit -valilendelta Save changes and exit . Jos kone
	lvanhemmissa koneissa	kayiniistyy windowsini, anna uudeneenkäynnistyniiskäsky ja pida F2 põhjassa jo
	iatkuva painallus.	
	uudemmissa ei väliä)	BIOS-asetuksia ei kannata muokata itse, jos ei tiedä mitä tekee.
Apple	alt	M1-, M2-, M3- ja M4-siruilla varustetut Macit eivät toimi Abitissa!
		ALT-näppäimestä käytetään myös nimitystä Option. Paina ALT-näppäin pohjaan ja
	tai 2	pidä sitä pohjassa. Käynnistä kone virtanapista ja pidä ALT pohjassa niin kauan, että
		tietokone kysyy miltä laitteelta käyttöjärjestelmä ladataan. Valitse EFI BOOT.
		Viimeisissä Intel-pohjaisissa Maceissa on suojausasetus, joka estää muistitikulta
		boottauksen. Ohje suojauksen poistamiseen tämän ohjeen ensimmäisellä sivulla.
Asus	Esc tai F8	BIOS: F2 tai F9 tai Delete pidetään pohjassa ennen ja jälkeen virtanapin
		painamisen, kunnes BIOS-näkymä aukeaa. Jos kone menee Windowsiin, anna
	(Joissain malleissa nappia	uudelleenkäynnistymiskäsky ja pidä F2 pohjassa jo sammumisen aikana. Kytke
	painetaan jatkuvasti, toisissa sitä paputotaan	BIOS:ssa Fast Boot pois paalta. BIOS-asetuksia ei kannata muokata itse, jos ei
	rineästi)	
	Tipeustij	Joissain uusissa Asus-koneissa Boot menun saa auki vain Bios-näkymän sisältä, eli
D-11	F40	ensin F2:lla BIOS:iin ja sitten F8 avaa valikon.
Dell	F12 F12	BIOS: F2 BIOS-asetuksia el kannata muokata itse, jos el tieda mita tekee.
		PIOS: F10 tai ancin ESC ia sittan E10 E9 avaa käynnistyslaitavalikan ESC avaa listan
пр/сотрад	(Rineästi nanuttaen)	kaikista vaihtoehdoista. Jos F9:n nainaminen/nakuttaminen käynnistyksen aikana
		ej avaa käynnistyslaitevalikkoa, kokeile ESC-näppäintä. Kun se on avannut listan
		vaihtoehdoista, paina sitten F9.
Huawei	F12	BIOS: F2
Lenovo	F12 (Enter-nappi näyttää	BIOS: F1 ja F2 . Lenovo Thinkpad -malleissa normaalin käynnistyksen voi keskeyttää
Thinkpad	listan toiminnoista)	Enter-napilla, sitten näkee kaikki vaihtoehdot.
Lenovo (2)	F12 tal Fn+F11 tal Novo-	Nionissa Lenovon maileissa on pieni painike tai pieni reika (reika vaatii neulan tai
		Novo-nappi. Kun kone on pois päältä. Novo-napin painaminen käynnistää koneen
	1	ja avaa näytölle listan vaihtoehtoja, joista valitaan Boot Menu.
Microsoft	Äänenvoimakkuuden	Tabletit: paina äänenvoimakkuuden pienennyspainike pohjaan ja käynnistä laite.
	pienennyspainike (tabletit)	Pidä painike pohjassa, kunnes Microsoft- tai Surface-logon alle ilmestyy pyöriviä
	tai F3 (läppärit)	pisteitä. BIOS: Äänenvoimakkuuden lisäyspainike Läppärit: Paina F3 pohjaan ja
	F 44	käynnistä kone. Vapauta nappi kun Windows-logo ilmestyy näytölle.
		BIOS: Delete
NEC		BIOS-asetuksia ei kannata muokata itse, jos ei tiedä mitä tekee.
Packard Bell	F8. (Jos kotelossa lukee "By	BIOS: F1 tai Delete. Jos kotelossa lukee "By Acer", katso ylempää Acer
	Acer", katso ylempää Acer)	BIOS-asetuksia ei kannata muokata itse, jos ei tiedä mitä tekee.
Samsung	Esc tai F10 tai F12	BIOS: F2 tai F10. Käynnistyminen saattaa vaatia fast boot -ominaisuuden
		lamauttamisen BIOS:ssa.
Charm	F 0	BIOS-asetuksia el kannata muokata itse, jos el tieda mita tekee.
Sliarp	F7	BIOS-asetuksia ei kannata muokata itse jos ei tiedä mitä tekee
Sonv	ESC tai F10 tai F11 tai	BIOS: F1 tai F2 tai F3 tai Assist-nappi. Assist-nappia käytetään kun kone on pois
,	Assist-nappi	päältä. BIOS-asetuksia ei kannata muokata itse, jos ei tiedä mitä tekee.
Toshiba	F12	BIOS: ESC tai F1 tai F2 tai F12. BIOS-asetuksia ei kannata muokata itse, jos ei tiedä
		mitä tekee.
Windows	-käyttöjärjestelmän	Käynnistä kone Windowsiin. Paina Shift -näppäin pohjaan ja pidä se pohjassa.
	sisäänrakennettu	Käynnistä kone uudelleen pitäen Shift-näppäintä pohjassa. Näytölle ilmestyy uusi
	kaynnistyslaitteen valinta	nakyma otsikolla Valitse asetus . Valitse Käytä laitetta ja sitten muistitikku.

Jos boot menu -nappi ei toimi pc läppärissä, kokeile uudelleenkäynnistystä SHIFT-näppäin pohjassa. Valitse USB-laite.